ANTILIMBO APTAUJAS REZULTĀTU PĀRSKATS – UKRAINAS JAUNIEŠU SITUĀCIJA LATVIJĀ 2025. gada rudens

Latvijā tika saņemtas 87 atbildes. 55 personas atbildēja ukraiņu valodā (63,2 %), 32 krievu valodā (36,8 %), neviens – angļu valodā (0 %). Respondentu profils: 20 personām ir vairāk nekā 18 gadi (23,0 %), 36 – vecumā no 15 līdz 18 gadiem (41,4 %), 31 – jaunāki par 15 gadiem (35,6 %). 57 meitenes (65,5 %), 27 zēni (31,0 %), 3 nevēlējās norādīt dzimumu (3,4 %).

10 cilvēki nemācās (11,5 %), visi – virs 18 gadu vecuma. 53 (60,9 %) mācās vietējās izglītības iestādēs, 2 (2,3 %) mācās tiešsaistē Ukrainas skolā, pārējie 22 (25,3 %) mācās gan vietējās skolās, gan Ukrainā tiešsaistē.

32 respondenti (36,8 %) jūtas cieši saistīti ar vietējiem cilvēkiem, 42 (48,3 %) izjūt neitrālu saikni, bet 13 (14,9 %) norādīja uz vāju saikni. Runājot par draudzību, 32 cilvēkiem (36,8 %) ir daudz draugu starp vietējiem, 48 (55,2 %) ir daži draugi, 4 (4,6 %) nav draugu, un 3 (3,4 %) nav ieinteresēti draudzēties – pēdējās divas grupas nav saistāmas ar vecumu vai dzimumu.

Ukrainas jaunieši cieši sazinās ar draugiem, kuri palikuši Ukrainā (36 respondenti jeb 41,4 %), ar vietējiem draugiem ukraiņu izcelsmes (50 jeb 57,5 %), kā arī ar vietējiem jauniešiem (45 jeb 51,7 %). Ir reti gadījumi, kad draugi ir tikai vietējie (mazāk nekā 10 cilvēki jeb zem 11,5 %), un arī tikai draugi Ukrainā (tāpat mazāk nekā 10 jeb 11,5 %). Parasti tas ir apvienojums. 20 cilvēkiem (23,0 %) lielākoties ir tiešsaistes draugi, lai gan daži no viņiem kontaktējas arī klātienē. 17 cilvēki (19,5 %) atzina, ka pašlaik viņiem nav daudz draugu. Kopumā šķiet, ka jaunieši jūtas diezgan integrēti, īpaši tie, kuri jaunāki par 18. Tie, kuri saka, ka nav ieinteresēti draudzēties, bieži ir tie, kuriem ir tikai tiešsaistes draugi, nav draugu vispār vai tikai draugi Ukrainā.

Kas viņiem palīdz justies kā mājās Latvijā: draugi, ģimene, iespēja runāt ukraiņu vai krievu valodā, skola (īpaši Ukrainas skola), laipni vietējie cilvēki un pasākumi ukraiņu kopienai. 9 cilvēki (10,3 %) teica, ka “nekas” vai “nejūtas kā mājās”.

Interesēs tikai 3 cilvēki (3,4 %) norādīja vienu konkrētu interesi (1 par mūziku, 2 par sportu), pārējiem – daudzpusīgas intereses. Populārākās kombinācijas: daba, vēsture un ceļošana kopā, vai mūzika un ceļošana. Visbiežāk minētas: mūzika (53 respondenti jeb 60,9 %), ceļošana (50 jeb 57,5 %), māksla (38 jeb 43,7 %), popkultūra un mode (36 jeb 41,4 %) un sports (34 jeb 39,1 %). Retāk: daba (21 jeb 24,1 %), vēsture (21 jeb 24,1 %), literatūra (20 jeb 23,0 %). Gandrīz visas meitenes atzīmēja mūziku, gandrīz visi zēni – mūziku un sportu. Vairāk nekā 18 gadus vecie vairāk interesējas par mākslu un dabu, jaunākie par 15 – galvenokārt par mūziku un sportu, bet vecumā no 15 līdz 18 gadiem – plašāks interešu loks: mūzika, sports, ceļošana, popkultūra.

39 respondenti (44,8 %) spēlē spēles katru dienu, 18 (20,7 %) – vairākas reizes nedēļā. Šī tendence nav saistīta ar draudzību vai dzimumu, galvenokārt tie ir jaunāki par 18, un viņu intereses ir mūzika un sports. Viņi dod priekšroku piedzīvojumu, sižetiskām un simulācijas spēlēm. 17 cilvēki (19,5 %) spēlē dažreiz, 12 (13,8 %) reti – šie cilvēki biežāk izvēlas loģiskās un stratēģiskās spēles, 7 (8,0 %) nekad – parasti tie, kuri interesējas par mūziku, literatūru, vēsturi, dabu un mākslu.

Par spēļu izvēli: 46 (52,9 %) izvēlas sižetiskas spēles, 34 (39,1 %) – piedzīvojumu, 31 (35,6 %) – simulācijas, 29 (33,3 %) – puzles, 29 (33,3 %) – stratēģiskās, 22 (25,3 %) – lomu spēles, 11 (12,6 %) – sociālās spēles.

Uz atvērto jautājumu "Kas padara spēli interesantu?" – interesants sižets, iespēja spēlēt kopā ar draugiem un sazināties, vizuālais pievilcīgums, izaicinājumi, emocijas un viegla lietošana.

Svarīgākās vērtības cilvēkos: laipnība, draudzīgums, uzticamība, mazāka atbildības slodze un humors.

Uz jautājumu "Ko vēlies, lai vietējie saprot par tevi un tavu kultūru?" – daudzi nezināja, ko atbildēt, bet citi minēja: mūsu kultūra nav tikai boršč̌s un izšūta blūze, bet arī bagāta vēsture, literatūra un mentalitāte; mēs dzīvojām labi Ukrainā, ieradāmies kara dēļ; latviešu valodu ir grūti apgūt; mēs esam dažādi, katram savs raksturs.

Atklājumi Latvijā: likumi tiek ievēroti, daudz kas balstās uz uzticēšanos, mierīga atmosfēra, cieņa pret dabu, laipni cilvēki. Tomēr 34 cilvēki (39,1 %) atbildēja "nekas".

Motivācija – galvenokārt no ģimenes un draugiem.

Spēļu idejas: sociālie dilemmu risinājumi, jauniešu problēmas (piemēram, depresija), stratēģiskas spēles par sabiedroto meklēšanu, grupu darbs, pozitīvs atbalsts. Daudzi vēlējās iekļaut psiholoģiskus padomus un emocionālu atbalstu, viens minēja balvu kuponu ideju.

Spēlēs veicināmās sajūtas: drošība, laipnība, gaisma, atbalsts, nebūt vienam, cerība.

SECINĀJUMI

Aptaujas rezultāti rāda, ka Ukrainas jaunieši Latvijā ir aktīvi, sociāli iesaistīti un vidēji labi integrēti, īpaši tie, kuri jaunāki par 18 gadiem. Vienlaikus viņi dzīvo "starp divām pasaulēm" – emocionāli un praktiski saistīti gan ar Ukrainu, gan ar vietējo sabiedrību. Draudzība un atbalsts ir galvenie faktori, kas ietekmē viņu labsajūtu. Valodas zināšanas un izglītības sistēmas veido piederības sajūtu – jaunākie žonglē starp latviešu un Ukrainas skolām, vecākie – spiesti domāt par nākotni un apgūt latviešu valodu augstākai izglītībai vai darbam. Intereses ir plašas – mūzika, ceļošana, sports, māksla, digitālās spēles kalpo gan kā sociāls, gan emocionāls rīks, neatkarīgi no integrācijas līmeņa.

Šādā kontekstā izglītojoša spēle var būt ļoti efektīvs iesaistes rīks – īpaši, ja tā ir sižetiska, ietver grupas mijiedarbību, emociju izpaušanu un vienaudžu komunikāciju. Spēlei jāizvairās no striktas zināšanu pārbaudes un jāvērš uzmanība uz izpēti, kultūras apmaiņu, sociālām dilemmām un radošu stratēģiju. Vēlmes parāda skaidru interesi par vizuāli pievilcīgām, viegli

lietojamām un dzīves situācijās balstītām spēlēm, kas piedāvā gan izklaidi, gan vietu pārdomām, mācībām un savstarpējai saiknei.

Salīdzinot ar jaunatnes darbinieku atziņām:

Skats ir vienots: Ukrainas jaunieši Latvijā dzīvo emocionāli un sociāli sarežģītā situācijā, tomēr demonstrē augstu pielāgošanās spēju, zinātkāri un motivāciju, ja tiek pareizi atbalstīti. Abas puses uzsver aktīvas līdzdalības, grupu aktivitāšu un vēlmes saglabāt kultūras saiknes nozīmīgumu. Jaunieši dod priekšroku ekskursijām, fiziskām aktivitātēm un radošiem formātiem – tas saskan ar aptaujas rezultātiem. Tāpat svarīgi ir draudzības veidi – gan ar vietējiem, gan ar Ukrainas vienaudžiem, arī tiešsaistē. Latviešu valoda joprojām ir barjera, īpaši tiem, kuri nav pārliecināti par ilgtermiņa palikšanu Latvijā. Abas grupas uzsver elastīgas, interaktīvas un emocionāli atbalstošas vides nepieciešamību – tas stiprina ideju, ka spēles var efektīvi apvienot izglītību, integrāciju un labsajūtu, ja tās ir veidotas ar empātiju, kultūras jūtīgumu un pašizpausmes telpu.

Šī aptauja tika veikta kā daļa no AntiLimbo projekta. KA2 Mazās partnerības projekts "AntiLimbo" tiek īstenots Grem, Latvijā, sadarbībā ar MoreMosaic (Zviedrija) un Bessonova Outdoor Immersion School (Beļģija), Erasmus+ programmas ietvaros. Projekta mērķis ir stiprināt piederības sajūtu jauno Ukrainas bēgļu vidū Beļģijā, Latvijā un Zviedrijā, veicinot viņu saikni ar Eiropas Savienību un tās kultūras mantojumu. Izmantojot spēļošanu (gamifikāciju) un digitālos rīkus, mēs vēlamies veicināt izpratni par Eiropas kultūras vēsturi un vērtībām, tādējādi palīdzot jauniešiem attīstīt dziļāku identitātes izjūtu saistībā ar jauno vidi un Eiropas sabiedrību. Projekta atsauces numurs: 2024-3-LV02-KA210-YOU-000269071. Jaunieši, kas jaunāki par 18 gadiem, aizpildīja aptauju ar skolotāju vai jaunatnes darbinieku atļauju un uzraudzībā. Atruna: Līdzfinansē Eiropas Savienība. Šī publikācija atspoguļo vienīgi autora uzskatus un viedokli, un ne obligāti Eiropas Savienības, Eiropas Komisijas vai Valsts aģentūras (Jaunatnes starptautisko programmu aģentūras) viedokli, kuras nav atbildīgas par tajā ietvertās informācijas jebkādu izmantošanu.